

КОМОРА НА ОВЛАСТЕНИ АРХИТЕКТИ И ОВЛАСТЕНИ ИНЖЕНЕРИ

Број 02-5/7
Датум 24. I 2011 година
СКОПЈЕ

Врз основ на член 108 точка 8) од Законот за градење и член 13 точка 8 од Статутот на Комората на овластени архитекти и овластени инженери, Собранието на Комората на седница, одржана на 24.1.2012 година донесе:

КОДЕКС

НА ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА НА ОВЛАСТЕНИ АРХИТЕКТИ И ОВЛАСТЕНИ ИНЖЕНЕРИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со Кодексот на професионална етика (во понатамошниот текст: Кодекс) се уредуваат основните начела и правила на однесување во извршување на рабоните овластувања на овластените архитекти и овластените инженери со што ги исполнуваат своите обврски кон општеството, нарачателите и своите вработени.

Одредбите на овој Кодекс се задолжителни за сите овластени архитекти и овластени инженери како и кандидатите за упис во Именикот на овластени архитекти и овластени инженери.

За непочитување на одредбите од Кодексот надлежна е Дисциплинската комисија на Комората.

Член 2

Овластените архитекти и овластените инженери должни се своите работи и задачи да ги извршуваат во согласност со овластувањата утврдени со Законот за градење-пречистен текст („Сл весник на РМ“ бр. 59/2011), со Статутот на Комората на овластени архитекти и овластени инженери (во понатамошниот текст: Комората), со посебни закони и прописи донесени во врска со овој Закон, како и со други акти на Комората.

II. ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Член 3

Овластените архитекти и овластените инженери се потпираат и го унапредуваат интегритетот, честа и угледот на професијата на архитекти и инженери и тоа:

1. со примена на своето знаење и стручност за подобрување на својата благосостојба;

2. со својата чесност, непристрасност и коректен однос кон работодавците и нарачателите;
3. со зголемување на надлежностите и престижот на професијата на архитекти и инженери;
4. со пружање на поддршка на трговските и техничките здруженија во својот делокруг.

III. ОСНОВНИ ПРАВИЛА

Член 4

Заштита на јавниот интерес како и заштита на трето лице е најважно начело во формирањето на околината со кое се раководат овластените архитекти и овластените инженери во својата работа.

Овластените архитекти и овластените инженери мораат во својата работа да ги земат во предвид животните потреби на граѓаните и општеството.

Овластените архитекти и овластените инженери мораат во најголема можна мерка да ги поддржуваат сигурноста, здравјето и благосостојбата во општеството при вршење на својата професионална должност.

Член 5

Секој овластен архитект и овластен инженер поединечно и рамноправно сноси полна одговорност за угледот на Комората и одделението на кое му припаѓа, пред инвеститорот, телата и органите на власта и другите институции. Председателот на Комората и председателите на одделенијата, нивните заменици и стручната служба на Комората ја застапуваат Комората и професионалните одделенија во функциите кои се одредени со посебни прописи.

Носителите на должноста во телата и членовите на Комората не смеат да ја злоупотребат својата положба за добивање на работите, учество во распоредување на работите, или влијание на инвеститорите при изборот на проекти. Ова правило не смее да биде повредено ниту од лицата во стручната служба на Комората.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат да пружаат стручни услуги надвор од овластувањата за областа за која се добиени, односно не смеат да извршуваат професионалните задачи на членовите од другите во професионални одделенија. Ова престапува тешка повреда на професионалната етика.

Овластените архитекти и овластените инженери смеат јавно да објавуваат само објективни и вистински изјави кои се однесуваат на структурата.

Овластените архитекти и овластените инженери мораат при вршењето на работите да дејствуваат како доверливи застапници на своите работодавачи или нарачателите и да избегнуваат судир на интереси.

Овластените архитекти и овластените инженери мораат со својот професионален углед да ги градат вредностите на својот личен углед и не смеат нечесно да конкурираат едни на други.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се стручно да се усовршуваат во текот на својот работен век и да осигуруваат можност за стручен развој на оние архитекти и инженери кои ги извршуваат работите под нивен надзор.

IV. ОДНОС КОН ОКОЛИНАТА

Член 6

Овластените архитекти и овластените инженери при вршењето на своите работни должности строго се придржуваат на начелата на заштита на околината така што:

- ја употребуваат својата способност и предност како би се постигнале најдобри технички решенија кои ќе придонесат за здрава и угодна околина за луѓето во отворенте и затворените простории;
- настојуваат да ги остварат целите со најмалку можно потрошени суровини и енергија како најмалку би се создал отпад и било какви нечистотии;
- кај секој предлог и дејство да се разгледаат последиците, правилни, неправилни, непосредни или долгорочни, за здравјето на луѓето, социјалната праведност,
- темелно да се проучи околината на која се влијае со проектите и да се проценат вредностите со кои би можело да се дејствува на урбанизирани или природни, како и социјалните системи, заради избор на најдобриот пат за еколошки исправен и одржан равој.

Член 7

Овластените архитекти и овластените инженери, должни се да промовираат јасно разбирлива акција насочена кон смалување на оштетувањата на средината и секаде каде е можно да извршат намалување на веќе направените штети.

Овластените архитекти и овластените инженери мора да ги отстранат сите фактори кои би можеле да имаат штетно влијание по здравјето и заштитата на животната средина. Потребно е да се настојува да се избегнат оштетувањата на околината со градењето, како и да се пронајдат најдобри решенија од архитектонска и техничка гледна точка.

V. ОДНЕСУВАЊЕ ВО ЈАВНОСТА И ОДНОС КОН РАБОТАТА

Член 8

Овластените архитекти и овластените инженери должни се да ја одбијат понудената работа доколку условите се такви, да не може да се исполнат, или ако не постои претпоставка за нивна издржаност.

Кога работната и професионална проблематика го преминуваат подрачјето на професионалност на задачата на одделението во кое е член овластениот архитект или овластениот инженер за тоа мора да се извести нарачателот за тоа дека не смее да се проектираат оние видови на проекти што се надвор од дејноста на професионалното одделение.

Член 9

Овластените архитекти и овластените инженери се тие кои во јавноста мора да одговараат за угледот и довербата што ги има ова занимање. Овластените архитекти и овластените инженери должни се во своето работење да отстранат се што би можело да им наштети на нивниот углед и угледот на нивната струка (професија).

Овластените архитекти и овластените инженери должни се да го пратат развојот на струката, постојано стручно да се усовршуваат, а особено во рамките на задачите кои ги презеле.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се при изработката на проектите и надзорот на градбите да се придржуваат кон прописите и законите како и достигнувањата на науката, правилата на струката и архитектонската уметност.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се своите задачи да ги извршуваат совесно со целосно внимание, знаење и искуство поддржувајќи го угледот на Комора.

Член 10

Овластените архитекти и овластените инженери се независни советници и доверливи застапници на нарачателот. Тие објективно, во согласност со правните прописи како и со начелата на запазување на вредностите и довербата ги застапуваат правата на нарачателот во однос на другите учесници на градбата во рамките на својата професионална задача.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се при преземањето на работата да го запознаат нарачателот со правата и обврските кои произлегуваат од членството во Комората.

Овластените архитекти и овластените инженери при преземање на својата работа мораат да заклучат јасен и прецизен договор со нарачателот.

Овластените архитекти и овластените инженери при договарањето мораат со нарачателот предходно да ги разјаснат работните задачи кои се во надлежност на другите струки и треба да се координираат нивните активности.

Член 11

Овластените архитекти и овластените инженери должни се да ги чуваат деловните тајни на нарачателот како и истите не смеат да ги пренесуваат и злоупотребуваат.

Овластените архитекти и овластените инженери имаат право на увид во работата на Комората и одделението во кое се запишани. Тие се обврзани да дадат помош едни на други при работата во телата и органите на Комората.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се да ги почитуваат авторските права.

VI. НЕДОЗВОЛЕНИ ВРСКИ ВО РАБОТАТА

Член 12

Овластените архитекти и овластените инженери со своето професионално име даваат до знаење дека со својата дејност овозможуваат исполнување на професионалната задача без влијание на други работни интереси. Овластените архитекти и овластените инженери мора да ги избегнат работите кои би можеле да имаат влијание на нивното непристрасно дејствување во професијата.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат да бараат нити земаат провизија. Тие не смеат да посредуваат во одредени тела или правни лица кои вршат јавна дејност или да постапуваат недостойно и спротивно на овластувањето.

Повредите од став 2 и 3 на овој член се тешка повреда на Кодексот.

Член 13

Овластените архитекти и овластените инженери именувани на било каква јавна функција или вработени во телата и органите на локалната самоуправа, чие што членство е во мирување, не смеат да ја користат својата положба заради добивање работа за себе или за друг овластен архитект или овластен инженер.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат за добивање на работа да ја злоупотребат врската со државните службеници и одговорните во телата и органите на власта која издава акти потребни за градба.

VII. МЕЃУСЕБНО ОДНЕСУВАЊЕ НА АРХИТЕКТИТЕ И ИНЖЕНЕРИТЕ КАКО И КОН СВОИТЕ СОРАБОТНИЦИ

Член 14

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат на друг архитект или инженер да му пропишат начин или услов на обликување, употреба на материјал и стилско обележје или да соучествуваат во ограничувањата на иноваторската слобода.

Член 15

Овластените архитекти и овластените инженери можат слободно да изработат критика на архитектонските остварувања, градежништвото, зафатите во околината, проектите или идејните решенија. Критиката мора да биде образложена и теоретски основана.

Член 16

Овластените архитекти и овластените инженери мора во однос на другите архитекти и инженери да се однесуваат колегијално и лојално, како и меѓусебно да си помагаат и советуваат.

Взаемната соработка помеѓу овластените архитекти и овластените инженери треба да се темели на стручност и компетентност.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат директно и индиректно да чинат штета на колегите и треба да настојуваат да бидат објективни при оценување на нивната работа и другите достигнувања. На ист начин мора да примаат стручни критики за сопствената работа.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат кон инвеститорот, заради добивање на работа, да изнесуваат негативни критики за работата на други овластени архитекти и овластени инженери. Доколку овластените архитекти и овластените инженери забележат или дознаат за грешка или пропуст или ако имаат забелешка на работата на колегите должни се веднаш за тоа да ги известат колегите.

Изнесувањето за негативни забелешки и оценките на сметка на другите овластените архитекти и овластените инженери пред инвеститорот, покажувањето грешка или предлагање на измена во туѓиот проект, представува тешка повреда на должноста и угледот на овластениот архитект и овластениот инженер.

Член 17

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат да имаат влијание на веќе започнати или постоечки деловни односи помеѓу други архитекти или инженери и нивниот нарачател заради сопствена корист.

Доколку нарачателот побара преземање на работа или на дел од работата која веќе ја има добиено друг овластен архитект или овластен инженер, преземањето на работата должен е пред преземањето на работата да ги известат колегите кои ја имаат претходно добиено работата. Преземањето смее да ја преземе работата доколку не дејствува спротивно на колегијалните правила и откако утврдил дека претходно се исполнети обврските од договорот.

Член 18

Овластените архитекти и овластените инженери должни се кон соработниците да ги исполнуваат своите обврски, да им овозможат да ја покажат нивната способност, стручност и искуство во работата како и да им помагаат во стручното усовршување потребно заради нивното оспособување.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се да го почитуваат туѓото духовно богатство и да имаат авторство или делумно авторство само на делата кои сами ги изработиле или кои се настанати под нивно водство или лично учество.

VIII. МАТЕРИЈАЛНИ ОСНОВИ НА ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРОФЕСИЈАТА

Член 19

Овластените архитекти и овластените инженери имаат право на примерна и пропишана награда за резултатите од својата работа и трошоците кои ги остваруваат со извршување на својата професионална задача согласно Тарифникот.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат меѓусебно да се конкурираат со цените на услугите, давајќи понуди што се под цената на чинење утврдена со Тарифникот.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се при одредување на цените да даваат точни податоци. Не смеат да склучуваат договори со неточни податоци за цените, обемот на работата и други поединости, ниту пак да извршуваат недоговорени работи.

Овластените архитекти и овластените инженери должни се редовно да ја плаќаат годишната членарина во Комората. Неизвршување на матријалните обврски кон Комората претставува потешка повреда.

Овластените архитекти и овластените инженери можат да ја известат Комората за извршените работи кои не се во можност да ги наплатат.

IX. УЧЕСТВО НА ТЕНДЕРИ

Член 20

Овластените архитекти и овластените инженери смеат да учествуваат на тендери за архитектонски или инженерски проекти како соучесник, член на оценувачкиот тим или известувач.

Овластените архитекти и овластените инженери не смеат да учествуваат на тендер кој е во спротивно на нивните права и обврски од членството во Комората.

X. МЕЃУСЕБНО КОНФЛИКТНИ СИТУАЦИИ

Член 21

Овластените архитекти и овластените инженери вработени во правните субјекти (во понатамошниот текст: вработени) кои не се основани како проектантско друштво или сл. должни се при извршувањето на работите да се придржуваат на прописите од законот и актите на Комората.

Вработените од став 1 на овој член должни се да го запознаат работодавачот за своите права и обврски кои произлегуваат од членството во Комората.

Вработен не смее да ги прифати оние работи за кои работодавачот бара отстапување од одредените став 1 и 2 од овај член. За тоа вработениот е должен веднаш да ја известат Комората.

Работодавачот не може поради околности од став 3 на овој член на вработениот да му го откаже договорот за работа.

Во случај на став 3 од овој член, Комората му пружа помош и заштита на вработениот.

Член 22

Овластувањата добиени од Комората, членовите можат да ги користат без разлика каде се вработени ако не е спротивно со работата што ја извршуваат.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 23

За толкување на одредбите од овој Кодекс овластено е Собранието на Комората.

Член 24

Овај Кодекс влегува на сила со денот на неговото донесување.

Кодексот ќе отпочне да се применува со денот на објавување на веб страницата или во службеното гласило на Комората.

Председавач на Собранието на Комората

д-р Горан Марковски